

Päiväkotien ja koulujen väistöperiaatteet

Imatran kaupungin päiväkotien ja koulujen väistötilaperiaatteet

Nämä periaatteet on laadittu Imatran kaupungin päiväkoteja ja kouluja varten. Hyvinvointi- ja koulutuspalvelut -vastuualue on suurin tilojen käyttäjäryhmä. Usein käytössä olevat tilat ovat kooltaan sekä palveluiden piirissä olevat asiakkaat määrältään sen suuruisia, että toimintojen siirtäminen väistötiloihin vaatii selkeät periaatteet ja toimintamallin. Muiden tilojen kuin koulujen ja päiväkotien osalta nämä väistötilaperiaatteet ohjaavat harkintaa päätettäessä väistötilaratkaisuihin.

Tavoitteet

Yleisenä tavoitteena on, että Imatran kaupungin käytössä olevien tilojen kuntoa seurataan aktiivisesti ja ongelmiin puututaan ennen niiden kehittymistä niin vakaviksi, että suunnittelemattomiin väistötilanteisiin joudutaan. Kuitenkin kokemusten perusteella, joskus joudutaan tilanteeseen, jossa vaaditaan äkillistä toiminnan siirtämistä muihin tiloihin.

Näiden periaatteiden tarkoitus on selkeyttää vastuunjakoja ja päätöksentekoa sekä yhdenmukaistaa eri toimijoiden käsitystä toimintamallista äkillisissä väistötilanteissa. Perimmäisenä tavoitteena on turvata lasten, oppilaiden ja henkilökunnan yhdenvertainen kohtelu sekä varmistaa, että toiminta saadaan mahdollisimman nopeasti siirrettyä turvallisiin ja terveellisiin tiloihin, ottamalla huomioon myös taloudelliset ja toiminnalliset asiat.

Äkilliset väistötilanteet

Äkillisen väistön tarve voi johtua esimerkiksi seuraavista tilanteista:

- Tiloissa sattuu tulipalo, vesivahinko tai muu vastaava ennakoimaton ja yllättävä tilanne, minkä vuoksi toiminnan jatkaminen ei ole mahdollista ja tilat tulee välittömästi sulkea kokonaan tai osittain.

- Imatran seudun ympäristöterveys asettaa tilat käyttökieltoon. Jos terveyshaitta on ilmeinen ja on syytä epäillä sen aiheuttavan välitöntä vaaraa, haittaa ei voida korjata tai jos terveydensuojeluviranomaisen määräystä haitan poistamiseksi ei ole noudatettu, eikä muita terveydensuojelulain mukaisia toimenpiteitä ole pidettävä riittävinä, terveydensuojeluviranomainen voi kieltää tai rajoittaa asunnon tai muun oleskelutilan käyttöä. (Terveydensuojelulaki 1237/2014 27 §: Asunnossa tai muussa oleskelutilassa esiintyvä terveyshaitta). Ympäristöterveyden lausunto tai päätös todetaan hyvinvointilautakunnassa sekä kaupunginhallituksessa.

- Työsuojeluviranomainen voi antamallaan käyttökiellolla rajoittaa työntekoa tilanteissa, joissa työtiloista aiheutuu vaaraa työntekijän terveydelle (laki työsuojelun valvonnasta ja työsuojeluyhteistyöstä 44/2006 16 §: Käyttökielto ja väliaikainen käyttökielto).

- Työsuojeluvaltuutetulla on oikeus 36 §:ssä säädetyin rajoituksin keskeyttää työ edustamiensa työntekijöiden osalta, jos työstä aiheutuu välitöntä ja vakavaa vaaraa työntekijän hengelle tai terveydelle. Työsuojeluvaltuutetun on, milloin se vaaran laatuun ja muihin olosuhteisiin nähden on mahdollista, ilmoitettava työn keskeyttämisestä työnantajalle ennakolta ja joka tapauksessa heti, kun se voi vaaratta tapahtua. Työnantaja voi varmistuttuaan, ettei vaaraa ole, määrätä työn jatkettavaksi. Työn keskeyttäminen ei saa rajoittaa työntekoa laajemmalti kuin työn turvallisuuden ja terveellisyden kannalta on välttämätöntä. Työtä keskeytettäessä on huolehdittava siitä, että keskeytyksestä mahdollisesti aiheutuva haitta ja vaara on mahdollisimman vähäinen. Jos työsuojeluvaltuutettu on tämän pykälän mukaisesti keskeyttänyt työn, hän ei ole velvollinen korvaamaan työn keskeyttämisestä mahdollisesti aiheutuvaa vahinkoa. (laki työsuojelun valvonnasta ja työsuojeluyhteistyöstä 44/2006 36 §: Työsuojeluvaltuutetun oikeus keskeyttää vaarallinen työ).

- Mitra on tehnyt sellaisia mittauksia ja havaintoja, joiden perusteella se arvioi, että ko. opetus- tai päiväkotitilat eivät ole terveellisiä tai turvallisia ja tilat tulisi siksi ottaa pois käytöstä.

- Työterveyshuolto arvioi oireilevien työntekijöiden määrän ja oireilun laadun perusteella, että tilojen terveystilanne on niin merkittävä, ettei se suosittele tiloissa työskentelyä ennen korjaustoimenpiteitä.

- Kaupungin sisäilmatyöryhmä suosittelee tilojen terveellisyydestä ja turvallisuudesta tehdyn kokonaisarvion perusteella, että tilasta tulisi siirtyä väistötiloihin.

Nämä periaatteet eivät koske talousarvioon sisältyviä suunniteltuja, aikataulutettuja peruskorjaushankkeita ja vastaavia, jotka eivät ole äkillisiä väistötilanteita. Tällaiset tilanteet huomioidaan osana normaalia korjaus- ja investointisuunnittelua ja tarvittavista väistötiloista voidaan päättää kaupunginhallitus/valtuusto-tasolla.

Väistötilaprosessi

Seuraavassa kuvassa on esitetty väistötilojen käyttöön liittyvä prosessi sekä vastuutahot kussakin prosessin vaiheessa.

[Koulujen ja päiväkotien väistötilaprosessi](#)

Väistötiloihin siirtymisen kiireellisyys

Päätöksen tilojen sulkemisesta kokonaan tai osittain tai tilojen käytön jatkamisesta tekee kaupunginjohtaja tai hänen varahenkilönsä. Päätös perustuu sisäilmatyöryhmän suositukseen ja muihin tiedossa oleviin faktoihin. Asia käsitellään viranhaltijajohtoryhmässä, joka kokoontuu kerran viikossa. Käsittelyssä tulisi olla mukana ainakin hyvinvointi- ja koulutuspalveluiden johdon edustaja, työsuojelupäällikkö sekä Imatran Toimitilat Oy:n toimitusjohtaja. Mikäli viranomainen tai muu oikeutettu taho (kts. luku 1) ei ole asettanut väistötiloihin siirtymiselle määräaika, tulee kaupunginjohtajan päätökseen sisältyä ajankohta, johon mennessä väistö on suoritettava.

Periaatteet väistötilan valinnalle

A) Ensisijaisesti käytetään hyvinvointi- ja koulutuspalveluiden käytössä olevia ko. tarkoitukseen soveltuvia tiloja, joissa on vapaata kapasiteettia, ja jotka ovat käytettävissä nopeasti. Tällöin opetuksen järjestämipaikasta päättää hyvinvointilautakunta. Hyvinvointijohtaja päättää opetuksen järjestämipaikasta hätäväistötilanteessa, jos kaupunginjohtajan päätös edellyttää väistöä tai päätöstä väistön kohteesta ennen seuraavaa lautakunnan kokousta.

B) Toissijaisesti hankitaan väliaikaisia vuokratiloja kiinteistä tai siirtokelpoisista rakennuksista. Siirtokelpoisia tiloja on erityyppisiä. Pääasiallisesti käytetään kahta vakioitua tilaelementtityyppiä: ns. moduuli- tai parakkirakenteita, jotka ovat valmistajan varastotuotteita, joista muokataan tarvetta vastaavat tilat tai ns. paviljonkirakennuksia, jotka suunnitellaan ja valmistetaan käyttäjän tarpeen mukaisesti. Molemmat tilatyyppit voidaan varustaa käyttäjän tarpeen mukaisesti (mm. vesi- ja viemäriiliännät, erikoisluokkatarpeet). Tällöin hyvinvointilautakunta hyväksyy tarveselvityksen, jossa se tekee esityksen toiminnan järjestämipaikasta ja tarvittavan tilan määrästä. Kaupunginhallitus päättää tilojen hankkimisesta vuokraamalla.

Akuutin väistön alkuvaiheessa voidaan joutua tilapäisjärjestelyihin.

Lainsäädännön asettamia edellytyksiä

- Päivähoidon tulee olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan lapselle ja lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopiva (laki lasten päivähoidosta 6 §).
- Oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (perusopetuslaki 29§, lukiolaki 21 §).
- Oppilaiden koulumatkojen tulee olla asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämipaikkojen sijainti sekä liikenneolosuhteet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä (perusopetuslaki 6 §).
- Esiopetusta järjestettäessä tulee lisäksi ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää päivähoitopalveluita (perusopetuslaki 6 §).

- Oppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen, jos koulumatka kunnan osoittamaan lähikouluun on yli viisi kilometriä (perusopetuslaki 32 §) tai jos lautakunnan vahvistamat muut kriteerit täyttyvät (ei koske toissijaista koulua käyviä).
- Esiopetusoppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen, jos oppilaan matka kotoa/päivähoidosta esiopetukseen on yli viisi kilometriä (perusopetuslaki 32 §).
- Oppilaan päivittäinen koulumatka kunnan osoittamaan lähikouluun odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kunnan osoittamaan lähikouluun kestää enintään kolme tuntia (perusopetuslaki 32 §).
- Oppilaskuntaa tulee kuulla ennen oppilaiden asemaan olennaisesti vaikuttavia päätöksiä (perusopetuslaki 47 a §).
- Opiskelijakuntaa kuullaan opiskelijoiden asemaan vaikuttavien päätösten tekemistä ennen (Lukiolaki 27 §).
- Työympäristön ja -olosuhteiden tulee olla turvalliset ja terveelliset (työturvallisuuslaki 8§).

Soveltuvia tiloja kartoitettaessa huomioon otettavia asioita

Tilojen tulee mahdollistaa opetussuunnitelman mukainen, laadukas opetus ja varhaiskasvatus.

Väistötilaratkaisuja arvioitaessa huomioidaan, minkälainen toiminta on kyseessä. Arvioinnissa huomioidaan lasten ja nuorten ikä, kulkuyhteydet tai kuljetuksen järjestämismahdollisuudet ja se, että siirrettävä toiminta säilyy mahdollisimman yhtenäisenä.

Koulun samoja vuosiluokkia ei jaeta eri toimipaikkoihin. Koulujen eri vuosiluokkia jaetaan eri toimipaikkoihin mahdollisimman vähän. Tilojen tulee olla mahdollisuuksien mukaan yhtenäiset ja siirtymisiä muihin tiloihin pyritään mahdollisuuksien mukaan välttämään.

Siirtokoulutilat pyritään sijoittamaan koulujen/lukioiden läheisyyteen, jotta voidaan hyödyntää näiden vapaata kapasiteettia muun muassa erikoisluokkatilojen osalta. Myös kunkin väistöilavaihtoehdon toteuttamisaikataulu ja väistön pituus sekä eri vaihtoehtojen taloudelliset vaikutukset huomioidaan vaihtoehdon valinnassa.

Päiväkotien väistötilat pyritään ensisijaisesti järjestämään omalta varhaiskasvatuksen suunnittelualueelta. Akuutin väistön alussa sekä tilanteissa, joissa omalta suunnittelualueelta ei selvityksistä huolimatta löydy soveltuvaa tilaa, väistötilat voidaan järjestää muulta suunnittelualueelta.

Lapsen huoltaja kuljettaa lapsen päivähoidon: väistötila pyritään järjestämään mahdollisimman läheltä päiväkotia ilman, että tarvitaan useita julkisten liikennevälineiden vaihtoja.

Koulujen väistötilat pyritään ensisijaisesti järjestämään omalta suunnittelualueelta. Akuutin väistön alussa sekä tilanteissa, joissa omalta suunnittelualueelta ei selvityksistä huolimatta löydy soveltuvaa tilaa, väistötilat voidaan järjestää muulta suunnittelualueelta.

Lukion osalta väistötilat kartoitetaan kaupunkitasoisesti.

Mikäli omalta suunnittelualueelta ei pystytä osoittamaan soveltuvaa väistötilaa, hyödynnetään muuta toimintaan valmiiksi hyvin soveltuvaa tilaa tai kohtuullisin muutoksin toteutettavaa tilaa. Jos toimintaan soveltuvaa tai kohtuullisilla muutoksilla toteutettavaa tilaa ei löydetä, voidaan hankkia väliaikaisia vakioituja siirtokelpoisia tiloja.

Väistötiloja valittaessa on varmistettava, tarvittaessa tutkimuksin, että tilat ovat turvalliset ja terveelliset.

Väistötiloja valittaessa on mahdollisuuksien mukaan arvioitava väistön opetuksellisia/kasvatuksellisia, toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia.

Kustannukset

Väistötilanteissa lisäkustannuksia voi muodostua oppilaiden/päivähoidossa olevien lasten/esikoululaisten kuljetuskustannuksista, rehtorille/opettajille mahdollisesti maksettavista OVTES:n mukaisista lisäkorvauksista, ruokailun järjestämisestä sekä tiloista. Mikäli väistetään jo käytössä oleviin tiloihin, vastuualue vapautuu väistettävän tilan vuokrakustannuksista. Jos väistetään uusiin tiloihin tai moduuleihin, vastuualue maksaa niistä väistettävän tilan vuokrakustannusten mukaisesti. Imatran Toimitilat Oy vastaa välittömistä muuttokustannuksista.

Mikäli akuuteissa väistötilanteissa syntyy ennakoimattomia kustannuksia, jotka eivät olisi olleet vältettävissä (esim. koulukuljetus- ja kalustekustannukset), hyvinvointilautakunta voi esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi lisärahoitusta väistöistä aiheutuviin lisäkustannuksiin.